

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Lakiehdotuksessa käytetyt käsitteet ovat epäselviä ja jäsentymättömiä. Käytetyt käsitteet tulisi määritellä hyvin, niin ettei kenellekään jää epäselväksi se, mitä lainkohdalla tarkoitetaan. Mahdolliset uudet käsitteet tulisi myös nimetä niin, etteivät ne synnytä vääriä mielikuvia.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Esimerkiksi pykälien 28§, 28a§ ja 28b§ otsikoissa mainitut ”Oppimisen tuki” ja vastaavasti ”Erityisopetus” näyttäytyvät nyt yläotsikoina, joiden taakse sisältyy sekaisin tukiovetusta ja erityisopetusta. Oppimisen tuen alla ei mainita erityisopetusta, vaikka selvästi matalan kynnyksen erityisopettajan tuki on luettavissa ns. perustason oppimisen tukeen. Toisaalta pykälän 28b§ Erityisopetus ei ilmeisesti kuitenkaan poikkea luonteeltaan pykälän 28§ alla annettavasta erityisopetuksesta, paitsi siltä osin, että asiasta on tehty muutoksenhakukelpoinen päätös.

Lakiluonnoksesta ei selviä yksikäsitteisesti, miksi viranhaltijapäätös erityisopetuksesta on tehtävä, paitsi muutoksenhakukelpoisuuden saavuttamiseksi. Luonnoksen pykälässä 28a§ mainitaan, että opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos [...] ”28§:ssä tarkoitettu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarve huomioiden.” Lakiesityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, mitä lisää tämä erityisopetus toisi opiskelijalle, koska erityisopetuspalveluita on varmaankin käytetty jo tässä lähtökohtatilanteessa, mitä 28§ kuvaa.

Käytetyssä terminologiassa on vaarana, että erityisesti huoltajille syntyy sellainen mielikuva, että 28b§:n kuvaamassa erityisopetuksessa on kyse samanlaisesta erityisestä tuesta, mitä tarkoitetaan perusopetuslain 17§:n tekstissä. Koska lukion tavoitteena on ylioppilastutkinto, ja sitä kautta yleinen akateeminen jatko-opintokelpoisuus, ei voida lähteä siitä, että oppimäärän tavoitteita

yksilöllistettäisiin, mihin perusopetuslain 17§:n mukainen erityinen tuki johtaisi. Myöskään luokkamuotoista pienryhmäopetusta ei voida järjestää lukiotason erityisopetuksessa.

Pidämme positiivisena sitä, että erityisopetuksen tarve ja asema tunnustamalla varmistetaan riittävien resurssien ohjaaminen erityisopetukseen ja tukiopetukseen sitä tarvitseville.

Järjestelmä vaikuttaa kuitenkin lisäävän byrokraattisen portaan tuen saamisen asteiden välille. Tähän asti lukion erityisopetusta on määrittänyt alhaisen kynnyksen periaate: tukea on saatavilla sitä tarvitseville, eikä se ole määrittävää tai stigmatisoivaa. Onko vaarana, että tekemällä erityisopetuksesta ”tuen tarpeen arvioinnin” jälkeen tehtävän viranhaltijapäätöksen takana olevaa erityispalvelua, sen houkuttavuus tiettyjen akateemisesti kyvykkäiden lukio-opiskelijoiden keskuudessa itse asiassa vähenee? Ennaltaehkäisevä näkökulma on tärkeä edelleen huomioida kaikessa tarjottavassa oppimisen tuessa.

Lakiesityksessä ei määritellä, miten 28b§:n mukainen päätös erityisopetuksesta liittyy ylioppilastutkintolautakunnalta haettavaan erityisjärjestelyihin ja niistä tehtäviin hakemuksiin. Onko esimerkiksi erityisopetuspäätös edellytys erityisjärjestelyiden hakemiseen oppimisvaikeuksien perusteella?

Pidämme positiivisena lakiesitystä oppivelvollisuudesta annetun lain 23§:n muuttamisesta. Lakiesitys vahvistaa tiedonkulkua perusopetuksessa tehdyistä tukipäätöksistä. On kuitenkin pidettävä huolta, ettei opiskelijoille tai huoltajille synny vääriä mielikuvia lukion erityisopetuksen luonteesta. On pidettävä huoli, että sekä perusopetuksessa että tarvittaessa lukiossakin ohjauksen keinoin etsitään opiskelijalle parhaiten hänen vahvuuksiaan tukeva opiskelupaikka. Lukio-opinnot vaativat pohjaksi yleiset perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt, eikä tästä voida alaspäin poiketa.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

-

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

-

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Riittävä siirtymäaika on hyvä asia. Muutos korostaa lukiokoulutuksen yleissivistävyyttä ja opiskelijoiden hyvinvoinnin huomioimista.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Eränpalo Tommi
Sipoon kunta

Strandström Riikka
Sipoon kunta - Koulutuksen toimiala